

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS
PAKUOČIŲ IR PAKUOČIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO ĮSTATYMO NR. IX-517 2, 4, 4², 7, 10,
11² STRAIPSNIŲ IR 2 PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (TOLIAU –
PROJEKTAS)
(TAP NR. TAP-20-1966) (TAIS NR. 20-10286(4))**

2020-12-01 Nr. NV-3255

Vilnius

1. Projekto rengėja – Aplinkos ministerija.

2. Projekto tikslas – įgyvendinti 2018 m. priimtas Europos Sąjungos (toliau – ES) žiedinės ekonomikos atliekų direktyvas (2020-05-30 direktyvą 2018/851 ir direktyvą 2018/852), siekiant palengvinti perėjimą prie žiedinės ekonomikos, kurioje atliekos virstų ištekliais ir susidarančių atliekų kiekis būtų maksimaliai sumažintas.

3. Dabartinė situacija:

- Gamintojai ir importuotojai įpareigoti organizuoti visų pakuočių atliekų, kurios susidarė naudojant jų tiektus Lietuvos Respublikos rinkai supakuotus gaminius, rūšiuojamąjį surinkimą, vežimą, paruošimą naudoti, naudojimą ir (ar) dalyvauti organizuojant tokių atliekų tvarkymą savivaldybių organizuojamose komunalinių atliekų tvarkymo sistemose. Taip pat dalyvauti užstato už vienkartinės pakuotes sistemoje, jeigu tiekia gaminius, už kurių vienkartinę pakuotę nustatytas užstatas;
- Gamintojai ir importuotojai įpareigoti šviesti ir informuoti visuomenę pakuočių atliekų tvarkymo klausimais, apmokėti nurodytas pakuočių atliekų surinkimo, vežimo, paruošimo naudoti ir naudojimo išlaidas ir (ar) dalyvavimo užstato už vienkartinės pakuotes sistemoje išlaidas, visuomenės informavimo organizavimo ir vykdymo išlaidas;
- Kolektyviai pakuočių atliekų tvarkymo organizavimą vykdančios licencijuotos gamintojų ir importuotojų organizacijos (toliau – organizacijos) įpareigos ne vėliau kaip iki einamųjų kalendorinių metų I ketv. pabaigos sudaryti pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo sutartis su visomis savivaldybėmis (arba savivaldybių įsteigtais juridiniais asmenimis, kuriems pavesta administruoti komunalinių atliekų tvarkymo sistemą) ir pagal minėtose sutartyse nustatytą tvarką parinktais atliekų surinkėjais dėl komunalinių atliekų sraute susidarančių pakuočių atliekų rūšiuojamojo surinkimo, vežimo, paruošimo naudoti ir naudojimo (sutartyse turi būti numatyta komunalinių atliekų sraute susidarančių pakuočių atliekų rūšiuojamojo surinkimo, vežimo, paruošimo naudoti, naudojimo finansavimo tvarka, pakuočių atliekų sutvarkymą patvirtinančių dokumentų pateikimo tvarka ir kt.);
- Organizacijos privalo sudaryti su sutartis su organizacijos išrinktais pakuočių atliekų surinkėjais dėl ne komunalinių atliekų sraute susidarančių pakuočių atliekų rūšiuojamojo surinkimo, vežimo, paruošimo naudoti, naudojimo arba su organizacijos išrinktais pakuočių atliekų surinkėjais dėl ne komunalinių atliekų sraute susidarančių pakuočių atliekų surinkimo, vežimo, paruošimo naudoti ir pakuočių atliekų naudotojais (perdirbėjais) ir (ar) eksportuotojais dėl surinktų ir paruoštų naudoti pakuočių atliekų panaudojimo (taip, kad būtų užtikrintas pakuočių atliekų rūšiuojamasis surinkimas, vežimas ir paruošimas naudoti visose savivaldybėse) (sutartyse turi būti numatyta apmokėjimo už ne komunalinių atliekų sraute susidarančių pakuočių atliekų rūšiuojamąjį surinkimą, vežimą, paruošimą naudoti, naudojimą tvarka, ne komunalinių atliekų sraute susidarančių pakuočių atliekų sutvarkymą patvirtinančių dokumentų pateikimo tvarka ir kt.);
- Užstato už vienkartinės pakuotes sistemų administratoriai yra pelno nesiekiantys asmenys, viešosios įstaigos, kurios įsteigtos tam, kad gerimų gamintojų ir importuotojų vardu įgyvendintų tokiems gamintojams nustatytus įpareigojimus, susijusius su užstato už

vienkartines pakuotes sistemos reikalavimų įgyvendinimu. Neatsižvelgiant į tai, kad šių administratorių steigimo ir veiklos tikslas iš esmės tapatus organizacijų steigimo ir veiklos tikslui, prievolė viešai skelbti informaciją apie veiklos rezultatus numatyta tik organizacijoms;

- Neatsižvelgiant į tai, kad perdirbti tinkamų pakuočių atliekų tvarkymo kaštai skiriasi nuo perdirbti netinkamų pakuočių atliekų tvarkymo kaštų, kolektyvinėje pakuočių atliekų tvarkymo sistemoje dalyvaujantiems gamintojams ir importuotojams taikomos vienodo dydžio įmokos už tos pačios rūšies pakuočių atliekų tvarkymą (pvz., tas pats įmokos už atliekų tvarkymą dydis taikomas tiek tinkamoms perdirbti, tiek netinkamoms perdirbti plastikinėms pakuotėms).

4. Projekto esmė:

Įgyvendinant Direktyvos 2018/851 ir Direktyvos 2018/852 nuostatas ir siekiant paspartinti perėjimą prie žiedinės ekonomikos, projekte siūlomi šie pakeitimai:

- Atsižvelgiant į direktyvų nuostatas, patikslintos naudojamų terminų „daugkartinė pakuotė“, „pakuočių atliekos“ apibrėžtys, papildyta nauju terminu „kombinuotoji pakuotė“, atsisakoma terminų „daugkartinis pakuočių naudojimas“, „energijos gavyba“, „organinis perdirbimas“, „pakuočių atliekų naudojimas“, „pakuočių atliekų prevencija“, „pakuočių atliekų tvarkymas“, „perdirbimas“ (šios apibrėžtys įtvirtintos Atliekų tvarkymo įstatyme);
- Patikslinama nuostata numatant, kad pakuotės turi būti projektuojamos, gaminamos, parduodamos taip, „kad jas būtų galima pakartotinai naudoti, perdirbti ar kitaip panaudoti vadovaujantis atliekų hierarchija“; taip pat nurodoma, kad „aerobiškai skaidžios plastikinės pakuotės nelaikomos biologiškai skaidžiomis“;
- Patikslinama pareiga gamintojams ir importuotojams organizuoti pakuočių atliekų tvarkymą vartojant terminą „paruošimas naudoti, įskaitant pradinį apdorojimą“ vietoj „paruošimas naudoti“ (kaip jis suprantamas pagal Atliekų tvarkymo įstatymą), siekiant, kad užkirsti kelią pakuočių atliekų susidarymui ir mažinti poveikį aplinkai;
- Projekte gamintojams ir importuotojams numatoma pareiga dalyvauti užstato už daugkartines pakuotes sistemoje ir apmokėti dalyvavimo šioje sistemoje išlaidas, susijusias su daugkartiųjų pakuočių surinkimu užstato sistemoje;
- Projektas papildomas, nurodant, kad gamintojai ir importuotojai, šviesdami ir informuodami visuomenę pakuočių atliekų tvarkymo klausimais, taip pat turėtų informuoti ir apie pakuočių pakartotinio naudojimo, paruošimo pakartotinai naudoti galimybes, šiukšlinimo prevenciją;
- Nustatoma, kad organizacija privalo diferencijuoti įmokų už pakuočių atliekų tvarkymą dydžius atsižvelgdama į pakuočių medžiagą ir į pakuočių tinkamumą naudoti pakartotinai, perdirbti (siūloma nustatyti, kad šios nuostatos įsigalios 2022 m. sausio 1 d., kaip ir susijusios Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo nuostatos, numatančios skirtingus mokesčio dydžius perdirbamoms ir neperdirbamoms pakuotėms);
- Numatoma, kad aplinkos ministras nustatys pagrindinius kriterijus, kuriais remiantis organizacijų įkainių dydžiai diferencijuojami atsižvelgiant į pakuočių savybes;
- Numatoma pareiga užstato už vienkartinės pakuotes sistemos administratoriams viešai skelbti auditoriaus parengtą faktinių pastebėjimų ataskaitą dėl jų veiklos atitikties nustatytiems reikalavimams (veiklos dokumentams, kurie suderinti su tokių administratorių veiklos priežiūrą vykdančia institucija).

5. Derinimas:

- Atsižvelgta į Teisingumo ministerijos, VŠĮ „Lietuvos inovacijų centras“ pateiktas pastabas ir pasiūlymus;
- Pastabų neturėjo Finansų, Ekonomikos ir inovacijų, Susisiekimo, Sveikatos apsaugos, Švietimo, mokslo ir sporto, Krašto apsaugos, Žemės ūkio, Energetikos ministerijos, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, Viešųjų pirkimų tarnyba, Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, Specialių tyrimų tarnyba, Konkurencijos tarnyba, Muitinės departamentas;

- Kaip numatyta Vyriausybės darbo reglamente, Aplinkos ministerija 2020 m. lapkričio 6 d. pasitarime Įstatymo projektą aptarė su pastabomis ir pasiūlymus Įstatymo projektui pateikusiomis suinteresuotomis institucijomis;
- Krašto apsaugos ministerija iš esmės pritarė Projektui, tačiau pasitarime pažymėjo, kad aktualūs anksčiau kelti klausimai dėl gamintojams ir importuotojams taikomų pareigų išimties taikymo valstybės institucijoms, kurios naudojimui savo veikloje, pvz., gynybos tikslais, į Lietuvą įsiveža tam tikrus supakuotus gaminius. Aplinkos ministerija sutinka, kad šis klausimas aktualus, tokios išimties suteikimo galimybę svarstys su Krašto apsaugos ministerija ir suinteresuotomis institucijomis;
- Pasitarime nutarta, kad:
 1. Projekte palikti nuostatas, kuriomis perkeliama žiedinės ekonomikos paketo direktyvų nuostatos;
 2. klausimai apie dabartinio atliekų tvarkymo organizavimo reglamentavimo tobulinimą (pvz., komunalinių atliekų sraute susidarančių pakuočių atliekų tvarkymo finansavimo užtikrinimo ir pan. klausimai), su suinteresuotomis institucijomis bus svarstomi atskirai, Įstatymo projektą pateikus Seimui;
 3. Aplinkos ministerija įsipareigoja organizacijų įmokų už pakuočių atliekų tvarkymą diferencijavimo nuostatas prireikus patikslinti, kai Europos Komisija parengs „organizacijų įmokų moduliavimo“ gaires.
- Suderinta su Ekonomikos ir inovacijų ministerija Administracinės naštos ūkio subjektams apskaičiavimo ataskaita;
- 2020 m. lapkričio 23 d. Vyriausybės strateginės analizės centras pateikė išvadą, kurioje nurodė, kad Aplinkos ministerijos atliktas didesnio poveikio vertinimas ir jo rezultatai visiškai arba iš dalies atitinka daugumą kokybės kriterijų, patvirtintų 2020 m. kovo 3 d. Tarpinstitucinio pasitarimo protokolu Nr. 3. Tačiau pažymėjo, kad pateikiant poveikio vertinimo rezultatus pritrūko kiekybinės analizės;
- Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė išvados dar nepateikė.

6. Atitikimas Vyriausybės programos nuostatoms – Įstatymo projektas parengtas įgyvendinant Vyriausybės programos įgyvendinimo plano IV prioriteto 4.1.4 darbo 1 priemonę „Didesnės gamintojų atsakomybės įgyvendinant žiedinės ekonomikos tikslus nustatymas, stiprinant organizacijų kontrolės ir savikontrolės mechanizmą, finansinę atskaitomybę – Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo pakeitimo įstatymo projekto parengimas ir pateikimas Seimui“.

7. Dalykinio vertinimo išvada – siūlytina Projektą aptarti tarpinstituciniame pasitarime ir svarstyti Vyriausybės posėdyje.

Projektas atrinktas kaip didesnio poveikio projektas (2020-09-01 tarpinstitucinio pasitarimo protokolas Nr. 35), todėl siūlytina tarpinstituciniame pasitarime Projekto didesnio poveikio vertinimo rezultatus pristatyti plačiau.

Siūloma Projektą Vyriausybėje svarstyti bei teikti Seimui svarstyti kartu su Atliekų tvarkymo įstatymo Nr. VIII-787 pakeitimo įstatymo projektu (TAIS Nr. 20-15244(2)), nes kartu šie projektai įgyvendina priimtas ES žiedinės ekonomikos atliekų direktyvas ir vadovaujantis 2018-06-29 Ministro Pirmininko pavedimu Nr. S-2222 (dėl taikytinų priemonių, kurios užtikrintų teisės aktų, kuriais nacionalinė teisės sistema derinama su Europos Sąjungos teise, parengimą laiku), taip pat siekiant teisėkūros ekonomiškumo.

Taip pat pažymime, kad 2020-08-19 Vyriausybės nutarime Nr. 905 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo IX (rudens) sesijos darbų programos“ šie projektai Seimui pasiūlyti svarstyti kartu kaip vienas įstatymų projektų paketas (LRV nutarimo priedo eil. Nr. 64).